

MALTA

QORTI TAL-APPELL
(Kompetenza Inferjuri)

ONOR. IMĦALLEF
LAWRENCE MINTOFF

Seduta tal-11 ta' Marzu, 2020

Appell Inferjuri Numru: 457/2009/1 LM

C & H Bartoli Limited
(L-appellata)

vs.

Vincenzo Abela (L-appellant)
u Romina Abela f'isimhom stess
u għan-nom tad-ditta "KerGrill"

Il-Qorti,

Preliminari

1. Dan huwa appell magħmul mill-konvenut appellant **Vincenzo Abela** (K.I. numru 362869M) mis-sentenza mogħtija fit-18 ta' Frar, 2019 (minn issa 'l

quddiem “is-sentenza appellata”) mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) (minn issa ’l quddiem “l-ewwel Qorti”), li permezz tagħha ddecidiet illi:

- *“Tiċħad l-ewwel eċċezzjoni tal-konvenut Vincenzo Abela kif ukoll l-eċċezzjoni ulterjuri tal-konvenuta Romina Abela, entrambi bbażata fuq in-novazzjoni;*
- *Tiċħad l-eċċezzjoni tal-intempestività tal-azzjoni attriċi sollevata mill-konvenuta Romina Abela;*
- *Tiċħad l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni a tenur tal-Artikolu 2148(b) tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta’ Malta sollevata mill-konvenuta Romina Abela;*
- *Tastjeni milli tiegħu konjizzjoni tat-tielet eċċezzjoni sollevata mill-konvenut Vincenzo Abela;*
- *Tiċħad l-eċċezzjonijiet l-oħra kollha kemm tal-konvenuta Romina Abela kif ukoll tal-konvenut Vincenzo Abela;*
- *Tilqa’ t-talba attriċi għall-ammont kif ridott ta’ €3,036.45 u tikkundanna lill-konvenut Vincenzo Abela jhallas lis-soċjetà attriċi s-somma ta’ €3,036.45, bl-imġax legali dekorribbli mis-7 ta’ Diċembru 2010, id-data tal-aħħar pagament akkont ta’ €300, sad-data tal-effettiv pagament, u b’applikazzjoni tal-Artikolu 1108 tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta’ Malta, tikkundanna lill-konvenuta Romina Abela in via sussidjarja għall-ħlas ta’ kwalunkwe ammont li għandu jkun dovut mill-imsemmi Vincenzo Abela fl-eventwalità li l-istess Vincenzo Abela jkun jew isir mhux solvibbli qabel ma l-imsemmija somma ta’ €3,036.45 titħallas fl-intier tagħha.*

L-ispejjeż ta’ dawn il-proċeduri, inklużi dawk tal-Mandat ta’ Qbid ipprezentat kontestwalment mar-Rikors promutur, għandhom jiġu sopportati fl-intier tagħhom mill-konvenut Vincenzo Abela.”

Fatti

2. Il-kwistjoni bejn il-partijiet bdiet meta s-soċjetà attriċi pproċediet kontra l-konvenuti f’isimhom personali u f’isem id-ditta “Kergrill”, sabiex dawn jiġu kkundannati għall-ħlas tas-somma ta’ erbat elef, mitejn u sitta u tletin Euro u

ħamsa u erbgħin ċenteżmu (€4,236.45), bilanċ minn somma akbar dovuta lis-soċjetà attriċi għal *catering equipment* mibjugħ u kkonsenjat lill-konvenuti, bl-imgħax ta' 8% mill-5 ta' Settembru, 2008. Fil-mori ta' dawn il-proċeduri, is-soċjetà attriċi pprezentat nota ta' riduzzjoni, wara li rriżulta li l-konvenuti kienu għamlu xi ħlasijiet akkont ta' dak li kien dovut minnhom u l-bilanċ rimanenti dovut ġie jammonta għal tlett elef, u sitta u tletin Euro u ħamsa u erbgħin ċenteżmu (€3,036.45). Is-soċjetà attriċi kienet biegħet u kkonsenjat *catering equipment* lill-konvenuti, li kienu jiġġestixxu żewġt iħwienet, wieħed fil-Marsa u l-ieħor f'Raħal Ġdid, għal liema oġġetti l-konvenuti baqgħu ma ħallsux tagħhom. Il-proċeduri quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) kienu maħsuba sabiex is-soċjetà attriċi titħallas l-ammonti li għadhom dovuti lilha.

Mertu

3. Il-konvenuti ressqu risposti separati għat-talbiet tas-soċjetà attriċi. Il-konvenuta Romina Abela eċċepiet li l-azzjoni tas-soċjetà attriċi hija intempestiva peress li ma kien hemm l-ebda interpellazzjoni għall-ħlas qabel inbdew dawn il-proċeduri legali. Intqal ukoll li din l-azzjoni hija preskritta *ai termini* tal-artikolu 2148 (b) tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta, u li fil-mertu t-talbiet tas-soċjetà attriċi huma infondati fil-fatt u fid-dritt minħabba li parti mill-makkinarju mibjugħ kien difettuż. Intqal ukoll li bejn il-konvenuti konjuġi Abela hemm għaddejjin proċeduri għas-separazzjoni personali.

4. Min-naħa tiegħu l-konvenut Vincenzo Abela eċċepixxa li l-obbligazzjoni li abbaži tagħha qiegħda titressaq din l-azzjoni għet maqtula permezz ta' novazzjoni. Intqal ukoll li l-kreditu pretiż mis-soċjetà attriċi jaggrava l-komunjoni tal-akkwisti li għadha viġenti bejn il-partijiet, u li kien hemm ħlasijiet akkont li saru da parti tal-konvenuti li ma tnaqqisux mill-bilanċ pretiż mis-soċjetà attriċi.

5. L-ewwel Qorti semgħet diversi xhieda, fosthom esponenti tas-soċjetà attriċi, u lill-konvenuti, minn fejn jirriżulta li s-soċjetà attriċi bieghet u kkonsenjat *catering equipment* sabiex jintuża mill-konvenuti f'żewġ stabbilimenti tal-ikel li huma kienu jiggestixxu, u fir-rigward ta' wħud minn dawn l-oġġetti kien hemm ilmenti da parti tal-konvenuti minħabba f'xi ħsarat u difetti f'uħud minnhom. Mill-provi rriżulta wkoll li kien għad hemm bilanċ dovut lis-soċjetà attriċi li baqa' ma tħallasx mill-konvenuti. Barra minn hekk irriżulta li fit-28 ta' Lulju, 2010, il-konvenut Vincenzo Abela kien iffirma skrittura privata ma' rappreżentant tas-soċjetà attriċi, fejn stqarr li huwa waħdu debitur tas-soċjetà attriċi fis-somma ta' ħamest elef u seba' Euro u disgħa u sittin ċenteżmu (€5,007.69), u aċċetta li ċertu Wayne Chetcuti, li kien beda jikri mingħandu l-ħanut li l-konvenut kellu fil-Marsa, parti mill-kera dovuta lill-konvenut jibda jħallasha lis-soċjetà attriċi, u b'hekk permezz ta' dan il-ħlas mensili jibda jinqata' l-bilanċ dovut lis-soċjetà attriċi mill-konvenut. Kien minħabba dan il-ftehim li l-konvenuti eċċepew li l-obbligazzjoni li huma kellhom fil-konfront tas-soċjetà attriċi għet maqtula permezz ta' novazzjoni, liema eċċezzjoni però għet miċħuda mill-ewwel Qorti.

Irrizulta li ftit żmien wara Wayne Chetcuti u l-konvenut Vincenzo Abela kellhom xi jgħidu bejniethom, u għalhekk dan il-ftehim sfaħxa fix-xejn. Bejn il-konvenuti Vincenzo u Romina Abela wkoll inqalghu problemi li wasslu biex dawn bdew proċeduri għas-separazzjoni personali, u minħabba f'hekk ħadd mill-konvenuti ma beda jhallas dak li kienu obbligati jħallsu lis-soċjetà attriċi. Tul il-mori ta' dawn il-proċeduri, is-soċjetà attriċi pprezentat nota ta' riduzzjoni li permezz tagħha naqqset il-pretensjoni tagħha għal tlett elef, u sitta u tletin Euro u ħamsa u erbgħin ċenteżmu (€3,036.45), peress li kienu saru xi ħlasijiet akkont mill-konvenuti.

Is-Sentenza Appellata

6. Permezz tas-sentenza mogħtija fit-18 ta' Frar, 2019, l-ewwel Qorti astjeniet milli tieġu konjizzjoni tat-tielet eċċezzjoni sollevata mill-konvenut Vincenzo Abela, filwaqt li ċaħdet l-eċċezzjonijiet kollha tal-konvenuti, laqgħet it-talbiet attriċi għall-ħlas lilha tas-somma ta' €3,036.45 u kkundannat lill-konvenut Vincenzo Abela jħallas din is-somma lis-soċjetà attriċi, bl-imgħax legali mis-7 ta' Diċembru, 2010, u wara li applikat l-artikolu 1108 tal-Kodiċi Ċivili għaċ-ċirkostanzi odjerni, ikkundannat lill-konvenuta Romina Abela tħallas kwalunkwe ammont li jkun għadu dovut minn Vincenzo Abela f'każ li l-istess Vincenzo Abela jkun jew isir mhux solvibbli qabel mal-ammont dovut lis-

soċjetà attriċi jkun tħallas fl-intier tiegħu, u dan wara li għamlet is-segventi konsiderazzjonijiet:

“Bil-proċeduri odjerni s-soċjetà attriċi titlob li l-konvenuti Vincenzo Abela u Romina Abela f’isimhom personali u għan-nom tad-ditta “KerGrill” jiġu kkundannati jħallsuha s-somma ta’ €4,236.45, bilanċ minn somma akbar dovuta għal catering equipment mibjugħa u kkonsenjati lilhom skont il-kontijiet annessi mar-Rikors promutur markati Dok. “A” u Dok. “B”. Il-konvenuta Romina Abela laqgħet għat-talba attriċi bis-segventi eċċezzjonijiet: preliminarjament, it-talba attriċi hija intempestiva in kwantu dawn il-proċeduri ma ġew preċeduti minn ebda interpellazzjoni għall-ħlas magħmula lilha u għalhekk hija għandha tiġi liberata mill-osservanza tal-ġudizzju; (ii) preliminarjament ukoll, u bla preġudizzju għall-ewwel eċċezzjoni, l-azzjoni attriċi hija preskritta ai termini tal-Artikolu 2148(b) tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta’ Malta; (iii) fil-mertu, u bla preġudizzju għal dak ġia eċċepit, it-talbiet attriċi huma infondati fil-fatt u fid-dritt; (iv) il-merce, ossia makkinarju mibjugħa hija difettuża jew mhux tal-kwalità pattwita u ma setgħetx isservi għall-bżonn li s-soċjetà attriċi riedet tagħmel minnu minkejja li kienet speċifikament informata dwar il-konvenuta x’kellha bżonn; (v) in rigward għall-merce allegatament akkwistata minn entrambe l-konvenuti, billi l-istess konvenuti ilhom snin fi proċeduri l-Qorti għall-otteniment ta’ separazzjoni bejniethom, in kwantu jidher li si tratta minn allegati akkwisti ta’ proprjetà mobbli li l-prezz tagħha ma jithallasx mal-konsenja jew qabel, dawn jitqiesu bħala atti ta’ amministrazzjoni straordinarja tal-komunjoni tal-akkwisti sa issa viġenti bejn il-konvenuti konjugi Abela, u għalhekk hija tirriserva d-dritt li tiegħu azzjoni kontra żewġha skont il-Liġi, u tirriserva wkoll illi tressaq eċċezzjonijiet ulterjuri meta u hekk kif issir taf dwar x’inhuma dawn l-oġġetti, x’inhija l-kwalità tagħhom u dwar x’kienu l-kundizzjonijiet tal-akkwist tagħhom.

Wara li fil-mori tal-proċeduri l-konvenut Vincenzo Abela daħal fi ftehim mas-soċjetà attriċi in forza ta’ skrittura privata datata 27 ta’ Lulju 2010, il-konvenuta Romina Abela laqgħet għat-talba attriċi bl-eċċezzjoni ulterjuri li kwalsiasi dejn li seta’ qatt eżista fil-konfront tagħha ġie maqtul permezz ta’ novazzjoni li seħħet bl-imsemmi ftehim tas-27 ta’ Lulju 2010.

Da parte tiegħu, permezz ta’ Risposta pprezentata fil-11 ta’ Ottubru 2011, il-konvenut Vincenzo Abela laqa’ għat-talba attriċi bis-segventi eċċezzjonijiet: (i) l-obbligazzjoni li a bażi tagħha qiegħda tipproċedi s-soċjetà attriċi ġiet maqtula bis-

saħħa ta' novazzjoni u għalhekk it-talbiet tagħha kif proposti permezz tal-azzjoni odjerna għandhom jiġu miċħuda; (ii) bla preġudizzju għall-ewwel eċċezzjoni, il-kreditu pretiż mis-soċjetà attriċi jinkombi fuq il-komunjoni tal-akkwisti viġenti bejn il-konvenuti, u per konsegwenza, kwalsiasi eventwali kundanna għall-ħlas għandha ssir fil-konfront ta' entrambi l-konvenuti solidalment; (iii) bla preġudizzju għal dak ġia eċċepit, l-ammont reklamati mis-soċjetà attriċi għandu jiġi ridott sabiex jirrifletti ħlasijiet akkont li saru mill-konvenut jew minn terzi fl-interess tiegħu.

Mill-provi prodotti tul is-smiġħ ta' dawn il-proċeduri jirrizultaw is-segwenti fatti:

- *Il-konvenut Vincenzo Abela u martu l-konvenuta Romina Abela kellhom, fiż-żmien rilevanti għal dawn il-proċeduri, fil-pussess tagħhom żewġ fondi kummerċjali bl-isem "KerGrill" b'wieħed minnhom sitwat il-Marsa u l-ieħor sitwat Raħal Ġdid;*
- *Bejn April 2006 u Jannar 2007 il-konvenuti Vincenzo Abela u Romina Abela akkwistaw catering equipment mingħand is-soċjetà attriċi, li ġew minnha ikkonsenjati u/jew installati fil-fondi msemmija;*
- *Il-konvenuti Vincenzo Abela u Romina Abela għandhom żewġ kontijiet miftuħa mas-soċjetà attriċi: il-kont bin-numru ABEVI1 relattiv għall-fond tal-Marsa u l-kont bin-numru ABEVI2 relattiv għall-fond tar-Raħal Ġdid;*
- *Il-bilanċ fuq il-kont ABEVI1 kien, sa qabel il-preżentata ta' dawn il-proċeduri, fl-ammont ta' €2,696.02, filwaqt li l-bilanċ fuq il-kont ABEVI2 kien, ukoll sa qabel il-preżentata ta' dawn il-proċeduri, fl-ammont ta' €1,540.43;*
- *In segwitu għal ftehim milħuq bejn il-konvenut Vincenzo Abela u s-soċjetà attriċi fil-mori ta' dawn il-proċeduri, l-istess soċjetà attriċi rċeviet ħlas tas-somma ta' €1,200, b'dana li permezz ta' Nota ppreżentata fil-31 ta' Ottubru 2013 hija naqqset il-pretensjoni tagħha, għal dak li jirrigwardja sorte, mis-somma komplessiva ta' €4,236.45 għall-ammont komplessiv ta' €3,036.45;*
- *Dan il-bilanċ baqa' ma tħallasx u għaldaqstant is-soċjetà attriċi għadha qed tesiġi ħlas tal-ammont bilanċjali ta' €3,036.45, oltre l-imgħax u l-ispejjeż.*

Il-ftehim milħuq bejn il-konvenut Vincenzo Abela u s-soċjetà attriċi li wassal għar-riduzzjoni tas-sorti huwa effettivament kompost minn żewġ skritturi privati: skrittura privata datata 27 ta' Lulju 2010 iffirmata bejn il-konvenut Vincenzo Abela u s-soċjetà attriċi b'ċertu Wayne Chetcuti bħala xhud tal-firma u skrittura privata datata 28 ta' Lulju 2010 bejn is-soċjetà attriċi u Wayne Chetcuti.

Bl-iskrittura privata datata 27 ta' Lulju 2010, il-konvenut Vincenzo Abela u s-soċjetà attriċi qablu li sa dik id-data l-ammont dovut minn Abela lill-imsemmija soċjetà kien ta' €5,007.69 u li dan l-ammont '(is) owed by Vincenzo Abela to C&H Bartoli Ltd. (C383) for goods, services and legal expenses supplied/incurred as of 27th July 2010. It is also agreed that these monies are owed by Vincenzo Abela in his own name and that he assumes personal responsibility for payment/settlement of this balance of €5,007.69.' Bl-iskrittura privata datata 28 ta' Lulju 2010, Wayne Chetcuti u s-soċjetà attriċi ftiehm li *'Mr Wayne Chetcuti shall be submitting payments on behalf of Mr Vincenzo Abela ... in lieu of monies owed amounting to €5,007.69 by Mr Abela and C&H Bartoli Ltd. ... These payments are being made by Mr Chetcuti without any acceptance on Mr Chetcuti's part of the debt owed to C&H Bartoli Ltd by Mr Vincenzo Abela. These payments will be made at a rate of €300 per month from the 27th July 2010 and monthly thereafter''.*

Ir-retroxena ta' dan il-ftehim ġie spjegat mill-partijiet konċernati, ossia mis-soċjetà attriċi, mill-konvenut Vincenzo Abela u mill-konvenuta Romina Abela, bil-mod segwenti:

Alan Bartoli, Direttur tas-soċjetà attriċi, iddikjara li fit-28 ta' Lulju 2010 konna dħalna fi ftehim mal-konvenut Vincenzo Abela, fis-sens li hu kien kera xi post li kellu fil-Marsa lil ċertu Wayne Chetcuti u l-ftehim li kien parti mill-kera kellu jgħaddiha għandna versu l-ammont li kellu jagħtina l-istess Abela. Dan il-ftehim kien sar mingħajr preġudizzju, però għad-drittijiet tagħna fil-konfront tal-konvenut. F'Lulju tal-2010, fil-fatt kien hemm żewġ arrangamenti li ntlahqu, kien hemm ftehim bejn is-soċjetà attriċi rappreżentata minni u Vincenzo Abela, fejn l-istess Abela kien aċċetta li kellu jagħti s-somma ta' €5,007.69 lill-istess soċjetà attriċi. Minn dan il-ftehim ma jirriżultax li kien hemm l-ebda ilmenti dwar il-prodotti konsenjati. Kien sar ftehim ieħor fit-28 ta' Lulju 2010 bejn is-soċjetà attriċi u Wayne Chetcuti fejn dan Chetcuti kien aċċetta li jħallas somma kull xahar lilna kontra d-dejn dovut lilna minn Vincenzo Abela.

Fir-rigward ta' dan il-ftehim il-konvenuta Romina Abela, in risposta għall-mistoqsija: "X'taf dwar il-ftehim jekk jogħġbok?" wieġbet "suppost jiena ma kellix inkun aktar mad-dejn li għandu ma' Bartoli. Iż-żewġ accounts kellu jeħodhom hu" u in risposta għall-mistoqsija dwar x'qalilha żewġha dwar dan il-ftehim, Romina Abela ddiċjarat li l-konvenut Vincenzo Abela kien qalilha li huwa kien qed iħallas lis-soċjetà attriċi u li b'konsegwenza ta' dan il-ftehim hija ma kellhiex aktar x'taqsam mal-kwistjoni.

Da parte tiegħu l-konvenut Vincenzo Abela ddikjara li huwa kien daħal għal dan il-ftehim mas-soċjetà attriċi wara li l-istess soċjetà ottjeniet il-ħruġ ta' Mandat ta' Qbid li ġie esegwit fuq makkinarju sitwat fil-ħanut ġestit mill-konvenuta Romina Abela u binthom, ossia l-ħanut tar-Raħal Ġdid. Fir-rigward Vincenzo Abela ddikjara "dan kien hemm it-tifla taħdem mal-mara, u din it-tifla ġiet tibki u qaltli għax ħa nispiċċa bla job u dawn l-affarijiet. Għidtilha jien m'għandix minn fejn nagħtihomlhom, għidtilha l-ħanut tal-Marsa qiegħed fil-proċess li ħa jinbiegħ u għidtilha x'nista' nagħmel huwa li min ser jieħu l-ħanut, nidhol għalihom jiena, m'hemmx x'tagħmel biex jagħtikom l-affarijiet lura u jħallas il-kumplament dan ir-raġel, bi ftehim ma' Bartoli li ffirmat għalih jiena ... Issa li ġara dan Wayne falla, infatti naħseb għandu jagħti lil Bartoli hu stess barra dan u waqfu l-pagamenti, kienu ġa tħallsu 1,200 minn dan il-kont. Din hi l-istorja kollha fuq din il-karta", ossia dwar il-ftehim datat 27 ta' Lulju 2010 minnu ffirmat flimkien mas-soċjetà attriċi b'Wayne Chetcuti bħala xhud tal-firma. Vincenzo Abela enfasizza l-fatt li dan il-ftehim ġie milqugħ biex is-soċjetà attriċi tirrilaxxa l-oġġetti maqbuda bis-saħħa tal-Mandat ta' Qbid ottenut minnha. Fir-rigward huwa fil-fatt qal li l-ftehim kien li "nidhol responsabbli jien sabiex ikun jista' jagħtini l-affarijiet biex it-tifla tkun tista' tiftaħ". Waqt is-seduta tal-4 ta' April 2013, il-konvenut Vincenzo Abela spjega ulterjorment illi "l-ftehim wasal billi Wayne Chetcuti kien ħa jieħu l-ħanut l-ieħor li kellna fil-komunjoni li huwa tal-Marsa u kien hemm pagamenti li ried iħallas Wayne għall-ħanut tal-Marsa li l-pagamenti kienu tiegħi u tal-mara. Il-ftehim kien sar li l-flus li ħa jagħtina Wayne jinqasmu u flok tana ċertu ammont ta' pagamenti kien il-ftehim ta' elfejn euro (€2,000) fix-xahar, tliet mija (300) minnhom imorru għal Bartoli sakemm naqtgħu l-ammont ta' Bartoli." Vincenzo Abela ikkonferma li dan il-ftehim sar għaliex is-soċjetà attriċi setgħet titħallas tramite l-pagamenti ta' Wayne Chetcuti. In risposta għall-mistoqsija "inti l-mara tiegħek għidtilha li ħa tagħmel dan il-ftehim ma' Bartoli?" Il-konvenut Vincenzo Abela wieġeb "ehe kont għidt lill-mara u lit-tifla li ħa jsir dan il-ftehim biex il-ħanut jibqa' miftuħ biex jibqgħu għaddejjin. Kienet talba tat-tifla tiegħi fil-verità."

Kif ġia iktar 'il fuq osservat, in segwitu għall-imsemmija żewġ skritturi privati datati rispettivament 27 ta' Lulju 2010 u 28 ta' Lulju 2010, entrambi l-konvenuti ssollewaw l-eċċezzjoni tan-novazzjoni. B'risposta pprezentata fil-11 ta' Otubru 2011 il-konvenut Vincenzo Abela eċċepixxa, fost affarijiet oħra, li "l-obbligazzjoni li abbaži tagħha qiegħda tipproċedi s-soċjetà attriċi ġiet maqtula bis-saħħa ta' novazzjoni, u għalhekk it-talbiet kif proposti permezz tal-istanza odjerna għandhom jiġu

miċhuda”, u b’Risposta ulterjuri pprezentata fil-31 ta’ Mejju 2012, il-konvenuta Romina Abela eċċepiet ulterjorment illi “kwalsiasi dejn li seta’ qatt eżista fil-konfront tal-konvenuta ġie maqtul permezz ta’ novazzjoni li seħħet bi ftehim datat 27 ta’ Lulju 2010 bejn il-kumpannija attriċi u l-konvenut l-ieħor Vincenzo Abela.”

Il-Qorti ser tittratta l-ewwel eċċezzjoni tan-novazzjoni sollevata mill-konvenut Vincenzo Abela

Mill-eċċezzjoni tan-novazzjoni sollevata mill-konvenut Vincenzo Abela jirriżulta evidenti li huwa jippretendi li seħħet novazzjoni in forza tal-iskrittura privata datata 28 ta’ Lulju 2010, iffirmata bejn Wayne Chetcuti u s-socjetà attriċi fejn ġie miftiehem bejn il-partijiet kontraenti li “Mr Wayne Chetcuti shall be submitting payments on behalf of Mr Vincenzo Abela ... in lieu of monies owed (amounting to €5,007.69) by Mr Abela u C&H Bartoli Ltd. These payments are being made by Mr Chetcuti without any acceptance on Mr Chetcuti’s part of the debt owed to C&H Bartoli Ltd by Mr Vincenzo Abela. These payments will be made at a rate of €300 per month from the 27th July 2010 and monthly thereafter ...”.

Minn qari akkurat ta’ din l-iskrittura privata però jirriżulta li kuntrarjament għal dak pretiż mill-konvenut Vincenzo Abela, ma seħħet l-ebda novazzjoni fir-rigward tal-obbligazzjonijiet tiegħu fil-konfront tas-socjetà attriċi.

A tenur tal-Artikolu 1179 tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta’ Malta: ‘hemm novazzjoni a) meta d-debitur jagħmel mal-kreditur tiegħu dejn ġdid, u dan jiġi mqiegħed flok il-qadim, illi jispiċċa; (b) meta debitur ġdid jiġi mqiegħed flok il-qadim, illi jiġi meħlus mill-kreditur; (c) meta, bis-saħħa ta’ obbligazzjoni ġdida, kreditur ġdid jiġi mqiegħed flok il-qadim, li lejha id-debitur jiġi meħlus.’ L-Artikolu 1183 tal-istess Kapitolu tal-Liġijiet ta’ Malta jipprovdi ulterjorment illi: ‘id-delegazzjoni li biha d-debitur jagħti lill-kreditur tiegħu debitur ieħor, illi jintrabat lejha dan il-kreditur, ma ġgħibx novazzjoni, jekk il-kreditur ma jkunx iddikjara espressament il-volontà tiegħu li jehles lid-debitur li jkun għamel id-delegazzjoni.’

Is-sitwazzjoni prospettata fl-Artikolu 1183 tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta’ Malta hija appuntu s-sitwazzjoni li kienet tikkostitwixxi r-retroxena tal-iskrittura privata datata 28 ta’ Lulju 2010 iffirmata bejn is-socjetà attriċi u Wayne Chetcuti.

Mix-xhieda ta’ Vincenzo Abela, b’mod partikolari mix-xhieda tiegħu waqt is-seduta tal-4 ta’ April 2013, jirriżulta b’mod ċar li Wayne Chetcuti, illi kien kera l-ħanut tal-

konvenut Vincenzo Abela biex mill-kera mensili dovuta lilu u lil martu l-imsemmi Wayne Chetcuti jgħaddi s-somma ta' €300 lis-soċjetà attriċi, eventwalment aċċettanti, biex b'hekk ikun jista' jibda jinqata' d-dejn tal-istess Abela mal-imsemmija soċjetà. Huwa ovvju u evidenti li dan l-arrangament ma huwa xejn għajr delega mill-konvenut lil Wayne Chetcuti a favur is-soċjetà attriċi. Li dan l-arrangament kien biss delega u ma kienx jikkostitwixxi novazzjoni jirrizulta wkoll mill-fatt li fl-iskrittura privata datata 28 ta' Lulju 2010, għie speċifikament dikjarat li 'these payments are being made by Mr Chetcuti without any acceptance on Mr Chetcuti's part of the debt owed to C&H Bartoli Limited by Mr Vincenzo Abela.'

Għal kull buon fini jiġi osservat ukoll li lanqas jista' jitqies li Wayne Chetcuti assuma d-dejn ta' Abela fil-konfront tas-soċjetà attriċi stante li jirrizulta b'mod ċar li huwa ftiehem li jhallas lis-soċjetà attriċi minn flus appartenenti, jew tal-anqas dovuti lill-konjugi Abela u mhux minn flusu. Fir-rigward issir referenza għall-prinċipju assodat fis-sistema ġuridika nostrali li: 'huwa elementari illi meta persuna tassumi li tħallas id-dejn dovut mit-terz din tkun qed tagħmel dan bi flejjes proprji tagħha u mhux, allura, bi flejjes tad-debitur innifsu. Kif raġunat minn ċerti trattisti Taljani, fosthom Cian (Pagamento D, 4a, ed. 241s) u Bianca (L'Obbligazione, 286ss) "l'adempimento del terzo costituerebbe atto negoziale solo quando il terzo medesimo nell'adempire, disponga alla propria sfera guridica (ciò che deve escludersi, ad esempio, quando il terzo utilizzando denaro rievuto dal debitore) rimanendo, altrimenti, un semplice atto esecutivo."

Fid-dawl ta' dan għalhekk jirrizulta li l-eċċezzjoni tan-novazzjoni sollevata mill-konvenut Vincenzo Abela ma hijiex ġustifikata u b'hekk ma jistħoqqx li tiġi milqugħa.

Il-Qorti ser tgħaddi issa biex tittratta l-eċċezzjoni tan-novazzjoni sollevata mill-konvenuta Romina Abela fir-Risposta Ulterjuri tagħha ppreżentata fil-31 ta' Mejju 2012.

Il-konvenuta Romina Abela tikkontendi li kwalunkwe dejn li seta' qatt eżista fil-konfront tagħha għie maqtul permezz ta' novazzjoni li seħħet bil-ftehim datat 27 ta' Lulju 2010 bejn is-soċjetà attriċi u l-konvenut Vincenzo Abela. Fil-fehma tal-Qorti però meta l-fattispeċie ta' dan il-każ jiġu kkunsidrati fid-dawl tal-prinċipju li jirregolaw l-istitut ġuridiku tan-novazzjoni jirrizulta li l-ftehim datat 27 ta' Lulju 2010 bejn is-soċjetà attriċi u l-konvenut Vincenzo Abela ma ta lok għal ebda novazzjoni.

Għalkemm l-Artikolu 1179 tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta jelenka dawk is-sitwazzjonijiet fejn tista' sseħħ novazzjoni, l-Artikolu 1181(1) tal-imsemmi Kapitolu tal-Liġijiet ta' Malta jiddisponi u jiċċara li ma hemmx novazzjoni jekk l-obbligazzjoni qadima ma tiġix maqtula, għalkemm tiġi mibdula.

Fir-rigward huma ormai prinċipji ġuridiċi assoċjati in materja li: "hemm novazzjoni oġġettiva meta ssir obbligazzjoni ġdida li tiġi sostitwita għal oħra pre-eżistenti u b'hekk tiġi estinta. U b'liġi espressa, in-novazzjoni ma tistax tiġi preżunta, u l-animu novandi għandu jirriżulta b'mod ċar u univoku. In-novazzjoni oġġettiva taċita għandha tirriżulta minn inkompatibilità bejn l-'id quod actum est' u l-esklużjoni tal-volontà li ssir novazzjoni ... u ma hemmx novazzjoni jekk l-obbligazzjoni antika ma tiġix maqtula, imma sempliċement modifikata; għaliex biex issir xi modifikazzjoni fi ftehim, ma tavverax ruħha novazzjoni bejn il-partijiet, jekk ma kienx hemm l-intenzjoni li ssir obbligazzjoni ġdida in sostituzzjoni għall-antika, li tiġi mill-partijiet imħassra. ... Mhux kull modifika għalhekk iġġib l-estinzjoni tal-obbligazzjoni, billi l-partijiet jistgħu jzidu jew inaqqsu xi haġa mingħajr ma tiġi annullata l-obbligazzjoni, bir-riżultat li tkun ġiet biss modifikata."

*Fir-rigward ta' dan il-prinċipju hawn appena citat issir referenza għal dak osservat mill-Prim Awla tal-Qorti Ċivili fis-sentenza fl-ismijiet **Green Environmental Services Limited vs Joanne Calleja et**, Ċit. Nru. 934/04 deciza fit-3 ta' Mejju 2001, fejn appuntu ingħad illi: "fuq dan il-punt il-ġurista Giorgi ('Delle Obbligazioni' (Vol. VIII para. 242) jgħid li l-intenzjoni biex issir novazzjoni tkun taċita 'quando risulta dalla incompatibilità tra il 'quod actum est' e la esclusione della volontà di novare. Della quale incompatibilità sono queste le caratteristiche:- 1. Che il debitore sia stato svincolato assolutamente della obbligazione primitiva; 2. Che la seconda obbligazione contenga un mutamento tanto sostanziale in confronto della prima, da non permettere di considerarla come semplice modificazione della obbligazione precedente. La novazione cumulativa, quale appunto risulterebbe dall'unione di due obbligazioni, non è vera novazione."*

*Kif provdut fl-Artikolu 1180(2) tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta, in-novazzjoni mhix preżunta, l-intenzjoni li ssir għandha tidher biċ-ċar u kif ġustament osservat minn din il-Qorti diversament preseduta fis-sentenza fl-ismijiet **Anton Ferris et vs Silvana Ferris**, Rik. Nru. 307/14 deciza fid-19 ta' Ottubru 2016, u kkonfermata mill-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) b'sentenza pronunċjata fis-6 ta' Ottubru 2017, "u jekk stess parti waħda kellha dak l-animu (b'riferenza għall-animus novandi) jeħtieġ dejjem li*

*jkun hemm l-akkordju mal-parti l-oħra biex issir in-novazzjoni.” Fis-sentenza **Koludrovich vs Muscat** kien rilevat ukoll li “in-novazzjoni trid tiġi ppruvata minn min jallegaha, u f’każ ta’ dubju għandha tiġi eskluża”. Fis-sentenza **Catania vs Degiorgio**, mogħtija mill-Prim Awla tal-Qorti Ċivili fil-21 ta’ Frar 1958, jingħad hekk: “Huwa veru li mhux meħtieġ l-‘animus novandi’ tkun espressa, u li tista’ tkun anke taçita, però irid ikun hemm kontradizzjoni assoluta bejn il-fatt tal-partijiet u l-volontà tagħhom li jzommu ferma l-obbligazzjoni oriġinarja. Jekk imbagħad il-kunsens tad-debitur mhuwiex bilfors meħtieġ, huwa dejjem indispensabbli l-kunsens tal-kreditur u tal-espromittent ... u fil-każ li l-elementi kollha ma jirriżultawx b’mod çar u inekwivoku, in-novazzjoni ma għandhiex tiġi preżunta. Fis-sentenza tal-Qorti tal-Kummerç tal-25 ta’ Marzu 1993 fil-kawża fl-ismijiet **Busuttil noe vs Mallia** hemm preçizat li għalkemm in-novazzjoni qatt ma tista’ tkun preżunta, anzi għall-kuntrarju għandha tirriżulta biç-çar fl-istess waqt biex dan isir ma hemmx bżonn li jintużaw kliem jew formoli speçjali. U n-novazzjoni ma tistax tiġi preżunta għaliex bażikament tikkostitwixxi rinunzja tad-drittijiet tal-kreditur għall-obbligazzjoni oħra.”*

Meta dawn il-prinçipji appena citati jiġu applikati għall-fattispeçi tal-każ in eżami jirriżulta b’mod evidenti li l-iskrittura privata datata 27 ta’ Lulju 2010 ma toħloq l-ebda novazzjoni in kwantu kjarament l-obbligazzjoni l-qadima ma ġietx estinta. Kull ma se mai seħħ bis-saħħa tal-imsemmija skrittura privata hu li l-konvenut Vincenzo Abela assumu f’ismu waħdu r-responsabbilità tal-ħlas tad-dejn tiegħu u ta’ martu versu s-soçjetà attriçi.

Fid-dawl ta’ dan kollu osservat għalhekk il-Qorti tqis li l-eççeżżjoni ulterjuri tan-novazzjoni sollevata mill-konvenuta Romina Abela ma hijiex ġustifikata u b’hekk ma jistħoqqx li tiġi milqugħa.

*Għalkemm bis-saħħa tal-imsemmija skrittura privata tas-27 ta’ Lulju 2010 ma seħħitx novazzjoni li biha l-konvenuta Romina Abela ġiet meħlusa għal kollox mill-obbligi tagħha versu s-soçjetà attriçi, **il-Qorti fi kwalunkwe każ tikkonsidra x’effett legali ħolqot l-assunzjoni tar-responsabbilità għall-ħlas tad-dejn da parte tal-konvenut Vincenzo Abela vis à vis l-konvenuta Romina Abela, li fil-każ in eżami kienet debtriçi solidali miegħu versu s-soçjetà attriçi. B’dan il-mod il-Qorti qed tindirizza wkoll it-tieni eççeżżjoni sollevata mill-konvenut Vincenzo Abela fejn jeççeppi li l-kreditu pretiż mis-soçjetà attriçi jinkombi fuq il-komunjoni tal-akkwisti viġenti bejn il-konvenuti, u per konsegwenza, kwalsiasi eventwali***

kundanna għall-ħlas għandha ssir fil-konfront ta' entrambi l-konvenuti solidament.

Għad illi entrambi l-konvenuti jsostnu li l-konvenut Vincenzo Abela kien jiġġestixxi l-ħanut sitwat ġewwa l-Marsa filwaqt li l-konvenuta Romina Abela kienet tiġġestixxi l-ħanut sitwat ġewwa Raħal Ġdid, mill-provi prodotti, senjatament mill-fatturi esebiti mis-soċjetà attriċi a fol. 38 sa 56 u 58 sa 79 tal-proċess, jirriżulta b'mod ċar li entrambi l-konvenuti kienu jordnaw u/jew jiffirmaw b'mod indiskriminat u bla distinzjoni bejn il-ħwienet in kwistjoni għall-konsenja u installazzjoni tal-makkinarju akkwistat mingħand is-soċjetà attriċi. Jirriżulta li fiż-żmien tal-akkwist tal-makkinarju l-konvenuti kienu miżżewġin u kienu għadhom hekk miżżewġin fiż-żmien meta ġew istitwiti l-proċeduri odjerni, u kienu għadhom hekk miżżewġin anke fiż-żmien meta ġiet iffirmata l-iskrittura privata datata 27 ta' Lulju 2010. Dan l-istess makkinarju ma tħallasx mal-konsenja u għalhekk a tenur tal-Artikolu 1322(3)(g) tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta tali akkwist huwa att ta' amministrazzjoni straordinarja u a tenur tal-Artikolu 1327 tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta dan huwa dejn tal-komunjoni tal-akkwisti viġenti bejn il-konvenut Vincenzo Abela u l-konvenuta Romina Abela, b'dana għalhekk li l-istess Vincenzo Abela u Romina Abela huma marbuta flimkien u solidament bejniethom versu s-soċjetà attriċi.

*Fir-rigward tas-solidarjetà bejn il-konjugi ssir referenza għas-sentenza fl-ismijiet **Edgar Mercieca et vs Norman Aquilina**, Rik. Nru. 371/15 deċiża mill-Prim Awla tal-Qorti Ċivili fl-14 ta' Novembru 2017, fejn il-Qorti osservat illi: "in tema legali dwar is-solidarjetà bejn il-konjugi jinħass opportun li ssir referenza estensiva għas-sentenza tal-Qorti tal-Appell, Sede Inferjuri, tad-9 ta' Novembru 2005, fil-kawża fl-ismijiet **Carmel Sciberras et vs Youssef Rhoury et**, fejn ingħad hekk: "Premessi dawn il-fatti jibda biex jiġi osservat illi in tema ta' solidarjetà ta' obligazzjoni din trid tkun jew stabbilita bil-liġi jew espressament miftiehma (Artikolu 1089, Kodiċi Ċivili). Li jfisser illi allura s-solidarjetà ma tistax tiġi preżunta (ara Kollez. Vol. XXX P.II, p. 928). Huwa biss fl-obbligazzjonijiet kummerċjali, ex Artikolu 115 tal-Kodiċi tal-Kummerċ, li hu preżunt li l-kodebituri huma obligati in solidum jekk ma jkunx hemm ftehim kuntrarju (ara Kollez. Vol. XXXVIII, P.I, p. 343). Fil-fattispeċie jirriżulta li l-konvenuti huma miżżewġa, jew għallanqas hekk kienu, meta kkuntrattaw il-lokazzjoni, kienu in mora fil-ħlas u fil-mument li ġew azzjonati għall-ħlas. Din is-sitwazzjoni ġġib il-komunjoni tal-akkwisti flimkien tagħmel tajjeb għad-djun naxxenti inter alia minn 'kull obbligu li jintrabtu għalih flimkien iż-żewġ miżżewġin' (Artikolu 1327(d), Kodiċi*

Ċivili). Issa l-komunjoni tal-akkwisti huwa istitut speċjali fil-liġi tagħna li jirrappreżenta bħala soċjetà partikolari (Kollez. Vol. XXX P. I p. 18). Dak li hu ċert però hu li l-komunjoni mhix dotata b'personalità ġuridika in bażi għall-preċitat artikolu tal-Kodiċi Ċivili u dawk id-dispożizzjonijiet l-oħra annoverati taħt is-Sub-Titolu III (Fuq il-Komunjoni tal-Akkwisti) tal-istess Kodiċi. Dan premess, huwa indubitat illi l-obbligazzjoni assunta mill-konvenuti kienet waħda kongunta mwiela mill-istess kontrattazzjoni tal-kirja. Konsegwentement kull wieħed mill-konjugi, in kwantu komparteċipi f'komunjoni, huwa kondebitur solidali. Dan mhux biss għaliex tali solidarjetà toħroġ mill-kontrattazzjoni innifisha iżda għaliex, kif fuq muri, is-solarjetà tidderivi minn provvedimenti speċifiku tal-Liġi. L-istruttura tal-obbligazzjoni solidali fil-każ prezenti hi individwata mill-konkors tat-tliet elementi fundamentali tagħha u cioè (a) pluralità ta' soġġetti; (b) l-idem debitum; u (c) eadem causa obligandi. Ir-ratio, imbagħad, ta' din is-solarjetà huwa dak li jittutela l-interessi tal-kredituri. Dan kollu jwassal biex jiġi ritenut illi allura kull wieħed mill-konjugi jwieġeb għall-intier tant li l-kredituri – salv għall-kwistjoni tar-rappreżentanza in ġudizzju fil-każ ta' att ta' amministrazzjoni straordinarja, kif inhu proprju dan il-każ, a norma tal-Artikolu 1322(3)(d), Kodiċi Ċivili – setgħu jinsistu għall-ħlas mingħand wieħed mill-kon-titolari tal-kirja, kif hekk jiddixxiplina l-Artikolu 1094, Kodiċi Ċivili.

*Mill-iskrittura privata datata 27 ta' Lulju 2010 jirriżulta li l-konvenut Vincenzo Abela assumu f'ismu personali r-responsabbiltà tal-ħlas tad-dejn tal-komunjoni tal-akkwisti vis à vis s-soċjetà attriċi, ossia d-dejn li hu u martu l-konvenuta Romina Abela kienu flimkien u solidalment obbligati għalih. Mix-xhieda ta' Alan Bartoli, direttur tas-soċjetà attriċi, mogħtija waqt is-seduta tal-4 ta' April 2013, jirriżulta li s-soċjetà attriċi mhux biss aċċettat li l-konvenut Vincenzo Abela jassumi b'ismu personali r-responsabbiltà għall-ħlas tad-dejn kollu li hu u martu, flimkien u solidalment bejniethom, kellhom versu s-soċjetà attriċi iżda addirittura aċċettat li jsir dan biex il-konvenuta Romina Abela tinħeles mir-responsabbiltà ta' tali ħlas. Fir-rigward Alan Bartoli ddikjara li **Vincenzo Abela aċċetta dakinhar li l-mara tiegħu ma kellha x'taqsam xejn mal-bilanċ u li jien aċċettajt li Vincenzo Abela jidħol għall-bilanċ ta' flus li kienu dovuti lejn C& H Bartoli** u Vincenzo Abela jfirma karta li jaċċetta dak l-iskop tal-kuntratt li hu daħal għan-nom tad-dejn li kellu jittieħed mingħand C&H Bartoli.*

*Fil-fehma tal-Qorti, fid-dawl ta' dawn il-fatti jirriżulta li fil-mument li aċċettat li ssir din l-iskrittura privata tas-27 ta' Lulju 2010 – fejn il-konvenut Vincenzo Abela assumo f'ismu waħdu r-responsabbiltà għall-ħlas tad-dejn peress li aċċetta li l-konvenuta Romina Abela ma kellha x'taqsam xejn mal-bilanċ – u għaddiet biex tiffirma l-istess, is-soċjetà attriċi giet li rrinunzjat **għall-azzjoni in solidum** lejn il-konvenuta Romina Abela. Tali rinunzja għal azzjoni in solidum lejn il-konvenuta Romina Abela però mhijiex tali li teħles lill-istess konvenuta Romina Abela għal kollox mill-obbligi tagħha fil-konfront tas-soċjetà attriċi in kwantu l-Artikolu 1108 tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta jipprovdli li: “jekk il-kreditur ikun irrinunzja għall-azzjoni in solidum lejn xi wieħed mid-debituri, u xi wieħed jew iżjed mid-debituri l-oħra isir mhux solvibbli, is-sehem ta' dawk li ma jkunux solvibbli jiġi maqsum bejn id-debituri kollha, fosthom ukoll dawk illi jkunu ġew qabel mill-kreditur meħlusa mill-obbligazzjoni solidali, kull wieħed skont is-sehem li jmissu mid-dejn.”*

Minn dan il-provvediment tal-Liġi jirriżulta għalhekk li l-konvenuta Romina Abela, tibqa', nonostante dak provdut fl-iskrittura privata datata 27 ta' Lulju 2010, marbuta in via sussidjarja versu s-soċjetà attriċi għal kwalunkwe ammont li jkun għadu dovut mill-konvenut Vincenzo Abela fl-eventwalità li l-imsemmi Vincenzo Abela jkun jew isir mhux solvibbli qabel ma jissalda d-dejn in kwistjoni mas-soċjetà attriċi.

Minn dan kollu osservat jirriżulta għalhekk li mhux biss il-konvenuta Romina Abela tibqa' marbuta in via sussidjarja versu s-soċjetà attriċi għal kwalunkwe ammont li jkun għadu dovut mill-konvenut Vincenzo Abela fl-eventwalità li l-imsemmi Vincenzo Abela jkun jew isir mhux solvibbli qabel ma jissalda d-dejn in kwistjoni mas-soċjetà attriċi imma wkoll li in segwitu għall-iskrittura privata datata 27 ta' Lulju 2010, it-tieni eċċezzjoni sollevata mill-konvenut Vincenzo Abela ma hijiex ġustifikata u b'hekk ma tistħoqqx li tiġi milqugħa.

*Fid-dawl ta' tali konklużjonijiet u partikolarment fid-dawl tal-fatt li l-konvenuta Romina Abela tibqa' marbuta in via sussidjarja versu s-soċjetà attriċi fl-eventwalità li l-konvenut Vincenzo Abela jkun jew isir mhux solvibbli, **il-Qorti tqis li għandha issa tittratta l-eċċezzjonijiet l-oħra sollevati mill-konvenuta Romina Abela.***

Fir-Risposta originali tagħha l-konvenuta Romina Abela ssollewat l-eċċezzjoni tal-intempestività tal-azzjoni attriċi in kwantu, skontha, l-azzjoni attriċi ma ġietx

preċeduta minn ebda interpellazzjoni għall-ħlas magħmula lilha u għaldaqstant tippretendi li hija għandha tiġi liberata mill-osservanza tal-ġudizzju.

Għalkemm il-konvenuta tikkontendi li hija ma ġietx interpellata għall-ħlas qabel ma ġew istitwiti dawn il-proċeduri, mill-provi prodotti mis-soċjetà attriċi, senjatament mix-xhieda ta' Alan Bartoli, Direttur tas-soċjetà attriċi, mogħtija waqt is-seduta tal-31 ta' Jannar 2012, jirrizulta li l-imsemmija soċjetà minn żmien għal żmien qabel ma nfeθu dawn il-proċeduri kienet tibgħat statements of account fl-indirizz tal-konvenuti f'San Ġwann. Apparti minn hekk, mistoqsija kinitx qed teffettwa ħlasijiet il-konvenuta wieġbet "no, ma stajtx nagħmel ħlas għax hu (ossia r-raġel tagħha l-konvenut Vincenzo Abela) ma kienx qed jagħmel ħlas. Kif għidt lis-Sinjura, ma ridtx inħallas meta naf li hu mhux ser jasal u jkollu nerġa' nħallas in-nofs tiegħu wkoll. Kieku nħallas, sakemm kont għadni naħdem kont nista' nħallas imma ma ridtx inħallas tiegħi, fil-fatt bħal ma ġara l-ħlas tiegħu ma sarx u l-affarijiet tiegħi nqabdu, li ma kinix ikopru żgur l-ammont li kellu jagħti hu." Minn dan jirrizulta għalhekk li l-konvenuta ma kinitx qed tħallas mhux għax ma kinitx qed tiġi interpellata għall-ħlas imma minħabba kwistjonijiet li hija kellha ma' żewġha l-konvenut Vincenzo Abela, f'liema kwistjonijiet spicċat daħlet fihom is-soċjetà attriċi intortament.

B'hekk il-Qorti tqis li l-eċċezzjoni tal-intempestività tal-azzjoni attriċi sollevata mill-konvenuta mhijiex ġustifikata u b'hekk ma jistħoqqx li tiġi milqugħa.

Il-konvenuta Romina Abela teċċepixxi wkoll li l-azzjoni attriċi hija preskritta a tenur tal-Artikolu 2148(b) tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta.

L-imsemmi artikolu tal-Liġi jipprovdi li l-azzjonijiet hawn taħt imsemmija jaqgħu bi preskrizzjoni bl-għeluq ta' tmintax-il xahar ... (b) azzjonijiet ta' kredituri għall-prezz ta' merkanzija, oġġetti jew ħwejjeġ oħra mobbli, mibjugħa bl-imnut". Fil-fehma tal-Qorti però din l-eċċezzjoni ma tregix għar-raġuni li una volta li l-kreditu tas-soċjetà attriċi ġie rikonoxxut u aċċettat mill-konvenut Vincenzo Abela u l-istess soċjetà rċeviet ħlasijiet akkont fil-mori ta' dawn il-proċeduri, neċessarjament jirrizulta li seħħet ir-rinunzja ta' kwalunkwe terminu ta' preskrizzjoni li seta' laħaq iddekorra, u dana anke fil-konfront tal-konvenuta Romina Abela.

A tenur tal-Artikolu 2107(2) tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta "l-preskrizzjoni hija wkoll mezz sasbiex wieħed jeħles minn azzjoni meta l-kreditur ma jkunx eżerċita l-jedd tiegħu għal żmien li tgħid il-Liġi." A tenur tal-Artikolu 2108 (2) tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta "tista' ssir rinunzja għall-preskrizzjoni ġa akkwistata u a tenur tal-

*Artikolu 2109 tal-imsemmi Kapitolu tal-Liġijiet ta' Malta (1) ir-rinunzja għall-preskrizzjoni tista' tkun espressa jew taċita; u (2) ir-rinunzja taċita tiġi minn fatt li jissoponi l-abbandun tal-jedd akkwistat." Mill-ġurisprudenza nostrali jirriżulta li: "huwa paċifikament notorju illi jeżistu ċirkostanzi li manifestement jiddemostraw illi l-preskrizzjoni eċċepita hi inkompatibbli meta jirriżultaw ċerti attijiet oħra. B'eżemplari jistgħu jissemmew il-każ tar-rikonoxximent tad-dejn jew fejn id-debitur ma jiċhadx id-dejn (Kollez. Vol. XLVIII, P.III, p.1440); **Victor Calleja noe vs Nazzareno Vassallo et noe**, Appell 5 ta' Ottubru 1998), il-pagament akkont (Kollez. Vol. XXIX, P.I, p.755), il-prova tal-ammissjoni tad-dejn (**Silvio Frendo vs Andrew Faenza**, Appell, Sede Inferjuri, 2 ta' Ġunju 2000) u l-kompensazzjoni (Kollez. Vol. XXX, P.I, p.964). Dawn l-eżemplari kollha jirrientraw fil-kwadru ġuridiku aħjar konoxxut bħala rinunzja għall-preskrizzjoni. Kif jingħad mill-Qorti Taljan ta' Kassazzjoni "l'eccezione di rinunzia alla prescrizione non integra una eccezione in senso proprio, e pertanto può essere presa in esame dal giudice anche 'ex officio' senza bisogno di apposita iniziativa alla parte interessata purché i fatti sui quali l'eccezione si fonda, anche se non allegati dalle parti, siano stati ritualmente acquisiti al processo" (C96/963).*

Fid-dawl ta' dawn il-prinċipji ġuridiċi ma hemmx dubju li bl-iskrittura privata tas-27 ta' Lulju 2010 kwalunkwe preskrizzjoni li setgħet laħqet iddekorriet ġiet rinunzjata u dana anke fil-konfront tal-konvenuta Romina Abela in kwantu a tenur tal-Artikolu 1100 tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta, "l-aċċettazzjoni tad-dejn minn wieħed mid-debituri in solidum, u kull att ieħor li jikser il-preskrizzjoni għal wieħed minn dawk id-debituri, jikser il-preskrizzjoni wkoll għad-debituri l-oħra u għall-werrieta tagħhom."

Il-konvenuta Romina Abela teċċepixxi wkoll li l-makkinarju mibjugħ huwa difettuż jew mhux tal-kwalità pattwita u ma setax iservi għall-bżonn li ried isir minnu u dana minkejja li s-soċjetà attriċi kienet infurmata speċifikament dwar x'kellha bżonn il-konvenuta.

Mix-xhieda mogħtija mill-konvenuta Romina Abela waqt is-seduta tat-12 ta' Lulju 2012, jirriżulta li hija tikkontendi li kellha xi problema b'xi waħda mill-magni akkwistati mingħand is-soċjetà attriċi, liema magna però eventwalment ittiegħdet lura u tnaqqas il-prezz mill-kont, u kellha problema wkoll bil-hood in kwantu din, skontha, ma kinitx qawwija bizżejjed.

Għal dak li jirrigwarda l-magna li s-soċjetà attriċi ħadet lura, Alan Bartoli, Direttur tas-soċjetà attriċi, iddikjara li "ddecidejna li nieħdu l-kebab machine lura, ħriġna

credit note kontriha għall-prezz tagħha u dan l-ammont tnaqqas mill-bilanċ minn fuq il-ħanut tagħha jiġifieri dak li kienet tiġġestixxi f'Raħal Ġdid". Mill-fatturi esebiti mis-soċjetà attriċi jirrizulta li fit-18 ta' Awwissu 2007 bħala fatt inħarġet credit note fl-ammont ta' LM381.14, illum ekwivalenti għal €887.82, liema ammont jirrizulta mnaqqas mill-istatement of account esebiti kemm a fol. 2 tal-proċess kif ukoll a fol. 57 tal-proċess.

In kwantu rigwarda l-magna l-oħra u l-hood jirrizulta mix-xhieda tal-konvenuta li għalkemm tilmenta minnhom u fuq tali ilmenti wkoll tibbaża l-eċċezzjoni tagħha, hija xota waħda baqgħet tagħmel użu minnhom. F'tali rigward il-Qorti tagħmel referenza għall-prinċipju ormai assodat fis-sistema ġuridika nostrali li għalkemm l-eċċezzjoni tan-nuqqas tal-kwalità pattwita jew tad-difett hija "difiza li l-kompratur seta' javvanza per via di eccezione jekk il-venditur jinterpellah sabiex iħallas il-prezz tal-oġġett in vendita. Mill-banda l-oħra, jekk il-kompratur jagħżel li jzomm l-oġġett lilu konsenjat u bl-ebda mod ma jirreaġixxi skont kif trid il-liġi għall-fatt li dak l-oġġett ma jkunx skont il-kampjun jew tal-kwalità pattwita, il-kompratur ikun qiegħed jippreġudika irrimedjabbilment il-pożizzjoni tiegħu."

Fid-dawl ta' dan osservat għalhekk din l-eċċezzjoni tal-konvenuta Romina Abela ukoll tirrizulta mhux ġustifikata u bħala tali ma għandhiex tiġi milqugħa. Lanqas ma tista' tiġi milqugħa l-eċċezzjoni l-oħra tal-konvenuta Romina Abela fis-sens illi t-talba attriċi hija nfondata fil-fatt u fid-dritt.

Jiġi in fine osservat li l-konvenut Vincenzo Abela jeċċepixxi wkoll illi l-ammont reklamati mis-soċjetà attriċi għandu jiġi ridott sabiex jirrifletti ħlasijiet akkont li saru mill-konvenut jew minn terzi fl-interess tiegħu. Din l-eċċezzjoni però ormai tinsab sorvolata bin-Nota ta' Riduzzjoni pprezentata mis-soċjetà attriċi fil-31 ta' Ottubru 2013 permezz ta' liema rriduciet it-talba tagħha minn €4,236.45 għas-somma ta' €3,036.45, u dana wara li fil-mori tal-proċeduri hija rċeviet is-somma komplessiva ta' €1,200. Għaldaqstant il-Qorti mhix ser tiegħu konjizzjoni ta' din l-eċċezzjoni tal-konvenut Vincenzo Abela."

L-Appell

6. Il-konvenut ipprezenta l-appell tiegħu fil-5 ta' Marzu, 2019, fejn talab lil din il-Qorti sabiex:

“(i) tikkonfermaha f’dik il-parti fejn ċaħdet l-ewwel eċċezzjoni tal-konvenut Vincenzo Abela kif ukoll l-eċċezzjoni ulterjuri tal-konvenuta Romina Abela, entrambi bbażati fuq in-novazzjoni; ċaħdet l-eċċezzjoni tal-intempestività tal-azzjoni attriċi sollevata mill-konvenuta Romina Abela; ċaħdet l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni a tenur tal-Artikolu 2148(b) tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta’ Malta sollevata mill-konvenut Vincenzo Abela; ċaħdet l-eċċezzjonijiet l-oħra kollha tal-konvenuta Romina Abela;

(ii) tħassarha, tirrevokaha u tikkancellaha fil-kumplament tagħha, u minflok tgħaddi biex, wara li tilqa’ t-tieni eċċezzjoni tal-konvenut Vincenzo Abela, tilqa’ t-talba attriċi għall-ammont kif ridott ta’ €3,036.45 anke fil-konfront tal-konvenuta Romina Abela għall-ħlas ta’ nofs mill-ammont dovut lill-attriċi, bl-imgħax legali dekorribbli mis-7 ta’ Diċembru 2010, id-data tal-aħħar pagament akkont ta’ €300, sad-data tal-effettiv pagament, bl-ispejjeż tal-ewwel istanza, inklużi dawk tal-Mandat ta’ Qbid ipprezentat kontestwalment mar-rikors promutur, ikunu sopportati ugwalment miż-żewġ konvenuti, filwaqt li l-ispejjeż ta’ din it-tieni istanza jkunu a karigu tal-konvenuta appellata.”

7. L-appellant jgħid li jhoss ruħu aggravat bid-deċiżjoni tal-ewwel Qorti għaliex: (i) din għamlet applikazzjoni hażina tal-artikolu 1108 tal-Kodiċi Ċivili għax wara li ċaħdet l-eċċezzjoni tan-novazzjoni sollevata mill-konvenuta Romina Abela, iddeċidiet li l-konvenuta Romina Abela għandha tibqa’ marbuta biss in via sussidjarja versu s-soċjetà attriċi għal kwalunkwe ammont li jkun għadu dovut mill-konvenut Vincenzo Abela fl-eventwalità li l-imsemmi Vincenzo Abela jkun jew isir mhux solvibbli qabel ma jissalda d-dejn inkwistjoni mas-soċjetà attriċi; (ii) in vista tal-fatt li l-eċċezzjonijiet tal-konvenuta Romina Abela ġew miċħuda kollha, l-ewwel Qorti ma kelliex tiddeċiedi li l-ispejjeż tal-kawża għandhom jiġu sopportati minnu fl-intier tagħhom.

Ir-Risposti tal-Appell

8. Fir-Risposta tal-Appell tagħha, is-soċjetà attriċi wiegħbet li wara li hija kienet għamlet mandat ta' qbid, u permezz tiegħu kienu ġew elevati xi oġġetti mill-ħanut li l-konvenuta Romina Abela kienet tiġġestixxi f'Raħal Ġdid, l-appellant kien għamel ftehim mas-soċjetà attriċi fejn kien obbliga ruħu li ser jagħmel tajjeb għad-djun li kien hemm, u dan sabiex l-oġġetti maqbuda jkunu jistgħu jiġu rilaxxati lura lill-konvenuta sabiex din tkun tista' tkompli taħdem. Is-soċjetà attriċi rrimettiet ruħha għad-deċiżjoni ta' din il-Qorti fir-rigward tat-tieni aggravju mressaq mill-appellant dwar il-kap tal-ispejjeż.

9. Il-konvenuta Romina Abela wiegħbet li s-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati hija ġusta u jixirqilha konferma, u dan peress li fid-deċiżjoni tagħha l-Qorti tal-Maġistrati tat piż lill-ftehim li l-appellant kien għamel mas-soċjetà attriċi li permezz tiegħu l-appellant daħal personalment responsabbli għall-ħlas tad-djun ikkontrattati mas-soċjetà attriċi. Il-konvenuta ssottomettiet ukoll li meta l-appellant iffirma dan il-ftehim li permezz tiegħu assumu l-obbligi tal-ħlas waħdu, huwa ppreġudika lill-konvenuta għax b'hekk interrompa l-perijodu preskrittiv li kien għaddej.

Konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti

9. Din il-Qorti sejra tgħaddi sabiex tikkonsidra l-aggravji mressqa mill-konvenut appellat, flimkien mar-risposti mogħtija mill-appellati f'dan ir-rigward, u dan wara s-sentenza mogħtija mill-ewwel Qorti.

L-ewwel aggravju: applikazzjoni ħażina tal-artikolu 1108 tal-Kodiċi Ċivili

L-aggravju ewlieni tal-appellant huwa li l-ewwel Qorti għamlet applikazzjoni ħażina tal-artikolu 1108 tal-Kodiċi Ċivili għaċ-ċirkostanzi tal-konvenuti Vincenzo u Romina Abela, billi wara li ċaħdet l-eċċezzjoni tan-novazzjoni sollevata mill-konvenuta Romina Abela, iddeċidiet li għad-dejn kontrattat mill-konvenuti Abela mas-soċjetà attriċi, il-konvenuta Romina Abela hija obbligata tħallas biss in linea sussidjarja u f'każ li l-konvenut Vincenzo Abela isir insolventi. Il-kawża odjerna giet istitwita mis-soċjetà attriċi wara li kien hemm bejgħ u konsenja ta' *catering equipment* lill-konvenuti, li dak iż-żmien kienu mizzewgħin, għalkemm fil-preżent jirriżulta li hemm proċeduri għas-separazzjoni personali bejniethom, liema *equipment* kien jintuża mill-konvenuti f'żewgħt iħwienet li huma kienu jiggēstixxu b' mod separat, wieħed il-Marsa u l-ieħor f'Raħal Ġdid. Is-soċjetà attriċi istitwiet proċeduri fil-konfront tal-konvenuti b'talba għall-kanonizzazzjoni tal-kreditu li għadu dovut lilha, imma fil-mori tal-proċeduri quddiem l-ewwel Qorti, l-pretensjoni originali tagħha giet ridotta, wara li kienu saru xi fħlasijiet akkont ta' dan id-dejn. Huwa paċifiku wkoll li fi żmien li gie kkontratt id-dejn inkwistjoni u anki meta giet intavolata l-kawża quddiem l-ewwel Qorti, bejn il-konvenuti kien u hemm veljanti r-regim tal-komunjoni tal-akkwisti, u d-dejn li nħoloq bil-kunsens tagħhom it-tnejn għadu ma tħallasx. Mill-provi prodotti quddiem l-ewwel Qorti, jirriżulta li fis-27 ta' Lulju, 2010 il-konvenut Vincenzo Abela kien iffirma skrittura privata ma' rappreżentant tas-soċjetà attriċi, li permezz tagħha kien

ikkonferma li kien hemm bilanċ dovut li kien għad irid jithallas lis-soċjetà attriċi għal *catering equipment* kkonsenjat minnha, u li hu kien qiegħed jidhol personalment responsabbli għall-ħlas tal-bilanċ dovut, li dak iż-żmien kien jammonta għal ħamest elef u seba' Euro u disgħa u sittin ċenteżmu (€5,007.69). Il-konvenuta Romina Abela kienet eċċepiet illi dan il-ftehim li għamel Vincenzo Abela mas-soċjetà attriċi kien jammonta għal novazzjoni, u li b'dan il-ftehim li kien sar minn Vincenzo Abela ad insaputa tagħha, hija inħelset mill-obbligazzjoni oriġinali fil-konfront tas-soċjetà attriċi. Il-konvenuta Romina Abela sostniet illi b'dan il-ftehim giet ippreġudikata l-pożizzjoni tagħha għaliex kellu l-effett li jannulla t-terminu preskrittiv li laħaq iddekorra. L-ewwel Qorti ċaħdet din l-eċċezzjoni tal-konvenuta Romina Abela, u tat l-ispjega dettaljata tagħha għalfejn dan il-ftehim ta' Vincenzo Abela mas-soċjetà attriċi ma jammontax għal novazzjoni.

Permezz tal-ewwel aggravju tiegħu, l-appellant qiegħed jargumenta li ladarba l-ewwel Qorti ċaħdet l-eċċezzjoni tan-novazzjoni mressqa mill-konvenuta Romina Abela, dak ifisser li l-appellata Romina Abela għadha marbuta miegħu biex tagħmel tajjeb għad-dejn ikkontrattat mas-soċjetà attriċi. L-appellant qiegħed isostni li l-obbligazzjoni oriġinali kkontrattata mill-konvenuti Vincenzo u Romina Abela mas-soċjetà attriċi, għadha teżisti, u li għalhekk anki jekk jirrizulta li bis-saħħa tal-ftehim iffirmit bejn is-soċjetà attriċi u Vincenzo Abela, Romina Abela nħelset mir-rabta solidali li kellha mal-appellant, din xorta waħda ma kellhiex tiġi meħlusa mill-ewwel Qorti milli tagħmel tajjeb għal sehemha mid-dejn. Huwa f'dan is-sens li l-appellant qiegħed isostni li l-ewwel

Qorti ma messhiex applikat l-artikolu 1108 tal-Kodiċi Ċivili li permezz tiegħu s-soċjetà attriċi giet vestita bil-jedd sussidjarju li tipproċedi biss kontra Romina Abela għal kwalunkwe ammont li jkun għadu dovut mill-konvenut Vincenzo Abela fl-eventwalità li l-imsemmi Vincenzo Abela jkun jew isir mhux solvibbli qabel ma jissalda d-dejn inkwistjoni mas-soċjetà attriċi.

Din il-Qorti tqis li bis-saħħa tal-ftehim tas-27 ta' Lulju, 2010, iffirmit bejn is-soċjetà attriċi u l-konvenut Vincenzo Abela, gie maqbul li Vincenzo Abela kellu jidhol personalment responsabbli għad-dejn kollu li hu u martu kienu kkontrattaw mas-soċjetà attriċi. Is-soċjetà attriċi qablet ma' dan il-ftehim, u bis-saħħa ta' hekk irrinunzjat għall-azzjoni *in solidum* fil-konfront ta' Romina Abela, li sa dakinhar kienet għadha debitoriċi tas-soċjetà attriċi. Ir-retroxena għall-iffirmit ta' dan il-ftehim kien mandat ta' qbid li permezz tiegħu s-soċjetà attriċi elevat numru ta' oġġetti mill-ħanut li kienet tiġġestixxi Romina Abela flimkien ma' bint il-konvenuti, u l-konvenut Vincenzo Abela kien qabel li jidhol responsabbli għad-dejn hu sabiex b'hekk l-oġġetti elevati reġgħu ġew rilaxxati lura lil Romina Abela u din setgħet tkompli tiġġestixxi l-ħanut tagħha. L-argument tal-appellant huwa li anki jekk huwa paċifiku bejn il-partijiet li Romina Abela giet rilaxxata mis-solidarjetà, dan ma jfissirx li hija nħelset mid-dejn jew mill-obbligu tagħha li tagħmel tajjeb għal sehemha mid-dejn, u li in vista ta' dan Vincenzo Abela għandu dritt ta' rivalsa kontra l-appellata Romina Abela għas-sehem tagħha.

Il-Qorti kkonsidrat li din l-azzjoni giet promossa mis-soċjetà attriċi, li nqabdet fin-nofs bejn il-konvenuti, li fil-preżent jinsabu għaddejjin bi proċeduri għas-separazzjoni personali tagħhom. Bejn il-konvenuti għad hemm veljanti r-reġim tal-komunjoni tal-akkwisti. Jirriżulta li l-iskrittura privata tas-27 ta' Lulju, 2010, giet iffirmata bejn is-soċjetà attriċi u l-konvenut Vincenzo Abela wara l-intavolar tal-proċeduri quddiem l-ewwel Qorti, li permezz tagħhom is-soċjetà attriċi qiegħda tipprova tirkupra l-ħlasijiet dovuti lilha. Permezz ta' dak il-ftehim, is-soċjetà attriċi rrilaxxat lil Romina Abela mis-solidarjetà ta' din l-obbligazzjoni, iżda mhux biss. Bis-saħħa ta' dik l-iskrittura privata, il-konvenut Vincenzo Abela qabel u aċċetta li jassumi responsabbiltà personali waħdu għad-dejn kollu li kien hemm mas-soċjetà attriċi, u aċċetta wkoll li hu waħdu kien ser jagħmel tajjeb għar-radd lura ta' dawk il-flejjes. L-ewwel Qorti għustament ikkonkludiet li dan il-ftehim ma kienx jammonta għal novazzjoni, u l-konvenut qiegħed issa jakkampa ma' din il-parti tad-deċiżjoni sabiex jišħaq li kemm hu kif ukoll il-konvenuta Romina Abela huma responsabbli għall-ħlas tal-imsemmi dejn, u li hu għandu dritt ta' rivalsa kontra Romina Abela għall-ħlas ta' sehemha minn dan id-dejn.

Din il-Qorti tirrileva li dawn il-proċeduri kienu nbdeu mis-soċjetà attriċi sabiex tipprova tiġbor flejjes li għadhom dovuti lilha minkejja li l-merkanzija ilha diversi snin li giet ikkonsenjata lill-konvenuti sabiex dawn setgħu jaħdmu biha. Is-soċjetà attriċi rrilaxxat lill-konvenuta Romina Abela mis-solidarjetà, filwaqt li kontestwalment Vincenzo Abela assuma personalment ir-responsabbiltà

għall-ħlas tad-dejn kollu kkontrattat u wiegħed li ser jagħmel tajjeb għalih hu. Huwa dan l-aspett tal-ftehim li l-ewwel Qorti ppruvat tinforza meta ddecidiet li għandu jkun l-appellant Vincenzo Abela li jagħmel tajjeb għall-ħlas ta' dak li għadu dovut lis-soċjetà attriċi, filwaqt li Romina Abela tibqa' marbuta biss sussidjarjament għal kull ammont li jkun għadu dovut lis-soċjetà attriċi f'każ li Vincenzo Abela jsib ruħu f'sitwazzjoni ta' insolviibilità. Dak li Vincenzo Abela jemmen li għandu dritt għalih fir-relazzjoni tiegħu mal-konvenuta Romina Abela huwa għalkollox 'il barra mill-iskop ta' din il-kawża. Din l-azzjoni nbdiet mis-soċjetà attriċi unikament minħabba fis-sitwazzjoni ingusta ferm li din sabet ruħha fiha meta għal diversi snin l-konvenuti naqsu milli jħallsu dak li kien gie ikkontrattat minnhom. Vincenzo Abela kien obbliga ruħu li huwa waħdu għandu jassumi responsabbiltà għal dak id-dejn. Għaldaqstant l-ewwel Qorti kienet korretta fl-applikazzjoni tagħha tal-artikolu 1108 tal-Kodiċi Ċivili għas-sitwazzjoni odjerna, għaliex minkejja li giet rrilaxxjata mis-solidarjetà tal-obbligazzjoni, il-konvenuta Romina Abela jista' jkun li tintalab tagħmel tajjeb għal kull ammont li jkun għadu dovut minn Vincenzo Abela f'każ li dan isib ruħu f'sitwazzjoni ta' insolviibilità.

Il-Qorti tqis li l-aktar aspekt kruċjali tal-ftehim li sar bejn is-soċjetà attriċi u l-konvenut Vincenzo Abela, kien li s-soċjetà attriċi aċċettat li ma setgħetx iddur fuq Romina Abela biex tagħmel tajjeb għall-ħlas tad-dejn ikkontrattat magħha, kif normalment iseħħ f'ċirkostanzi fejn ikun hemm għadd ta' debitori li jkunu marbutin *in solidum*. L-applikazzjoni tal-artikolu 1108 tal-Kodiċi Ċivili għaċ-ċirkostanzi odjerni għalhekk, għandha titqies bħala salvagwardja għall-

pożizzjoni tas-soċjetà attriċi, li minkejja li rrinunzjat għall-azzjoni *in solidum* fil-konfront ta' Romina Abela, ġie rikonoxxut li għad għandha dritt li tipproċedi kontra Romina Abela fl-eventwalità li l-appellant ikun insolwibbli. Dan bl-ebda mod m'għandu jaffettwa l-obbligazzjoni li daħal għaliha l-appellant meta ffirma l-iskrittura privata tas-27 ta' Lulju, 2010, jew id-drittijiet li l-konvenuti jista' jkollhom fil-konfront ta' xulxin, partikolarment fiċ-ċirkostanzi li jinsabu għaddejjin minnhom fil-preżent.

It-tieni aggravju: l-appellant isostni li ladarba l-eċċezzjonijiet tal-konvenuta Romina Abela ġew miċħuda mill-ewwel Qorti, m'għandux ikun hu waħdu li jagħmel tajjeb għall-ispejjeż tal-kawża

L-artikolu tal-liġi li jirregola l-apporzjonament tal-ispejjeż tal-kawża huwa l-artikolu 223 tal-Kap. 12, li jgħid:

“(1) Kull sentenza definittiva għandha tikkundanna lit-tellief għall-ispejjeż.

...

(3) Fil-każijiet kollha, il-qorti tista' tordna li kull parti għandha tbatl l-ispejjeż tagħha, meta kull waħda mill-partijiet tkun it-telliefa f'xi punt tal-kawża, jew meta jindaħlu kwistjonijiet diffiċli tal-liġi, inkella għal xi raġuni tajba oħra.”

Din il-Qorti tirrileva li minkejja li dan l-artikolu tal-liġi jfittex li jirregola l-mod kif għandu jsir l-apporzjonament tal-ispejjeż wara li tinqata' kawża, fl-istess waqt

is-subartikolu (3) huwa wieħed fakoltattiv, u jhalli fid-diskrezzjoni tal-ġudikant sabiex tenut kont tal-mod kif jitmexxew il-proċeduri fil-kawża, jiġu allokati l-ispejjeż, tenut kont ukoll ta' jekk inkunux indaħlu kwistjonijiet diffiċli tal-liġi, jew jekk ikunx hemm "xi raġuni tajba" oħra li tkun tista' tiġi kkunsidrata mill-Qorti sabiex abbażi tagħha jiġu allokati l-ispejjeż. F'dan il-każ l-ewwel Qorti għamlet analiżi dettaljata tal-kwistjonijiet tal-liġi li ġew ittrattati, sabiex waslet għad-deċiżjoni li tiċhad l-eċċezzjonijiet tal-konvenuti. Din il-Qorti hija tal-fehma li ladarba l-eċċezzjonijiet sollevati mill-konvenuta Romina Abela ġew miċhuda wkoll, ikun aktar ġust u xieraq li l-ispejjeż jiġu allokati bejn iż-żewġ konvenuti b'mod ugwali, u dan bl-applikazzjoni tal-artikolu 223(3) tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta.

Decide

Għar-raġunijiet premissi, din il-Qorti qiegħda tiddeċiedi billi:

Tiċhad l-ewwel aggravju mressaq mill-appellant u b'hekk tikkonferma s-sentenza appellata fl-intier tagħha, għajr għall-kap tal-ispejjeż tal-ewwel istanza, li għandhom jinqasmu bin-nofs bejn il-konvenuti Vincenzo u Romina Abela, u b'hekk tilqa' t-tieni aggravju tal-appellant

Spejjeż tal-appell kwart ($\frac{1}{4}$) a karigu tal-konvenuta Romina Abela u tliet kwarti ($\frac{3}{4}$) għall-konvenut Vincenzo Abela.

Moqrija.

**Onor. Dr Lawrence Mintoff LL.D.
Imħallef**

**Rosemarie Calleja
Deputat Registratur**